

Tilsynserklæring for skoleåret 2023/2024 for Børneuniversitetet på Vesterbro:

1. Skolens navn og skolekode

Skolekode: 101191	Skolens navn: Børneuniversitetet på Vesterbro
----------------------	--

1.1 Navn på den eller de tilsynsførende

Keld Skovmand

2. Angivelse af datoer for tilsynsbesøg samt i hvilke klasser og fag, tilsynet har overværet undervisningen, på de enkelte datoer.

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

Dato	Klasse	Fag	Fagområde	Tilsynsførende
20-02-2024	8.	Samfundsfag	Humanistiske fag	Keld Skovmand
20-02-2024	8.	Dansk	Humanistiske fag	Keld Skovmand
20-02-2024	8.	Engelsk	Humanistiske fag	Keld Skovmand
21-02-2024	8. og 9.	Musik	Praktiske/musiske fag	Keld Skovmand
21-02-2024	3.	Matematik	Naturfag	Keld Skovmand
21-02-2024	9.	Fysik/kemi	Naturfag	Keld Skovmand
22-03-2024	1. og 2.	Engelsk	Humanistiske fag	Keld Skovmand
22-03-2024	6. og 7.	Matematik	Naturfag	Keld Skovmand
22-03-2024	4. og 5.	Natur/teknologi	Naturfag	Keld Skovmand
05-04-2024	4.	Dansk	Humanistiske fag	Keld Skovmand
05-04-2024	2. og 3.	Billedkunst	Praktiske/musiske fag	Keld Skovmand

2.1 Beskrivelse af tilsynsbesøg

Den konkrete plan for første del af tilsynet blev lavet på et møde mellem tilsynsførende og skoleleder 19. februar

2024 efter en forudgående mailveksling. På et kort opfølgende møde 22. februar aftalte vi yderligere en tilsynsdag før påskeferien, som udgjorde afslutningen på en udvekslingsuge. Desuden gennemførte jeg tilsyn en halv dag i starten af april. Ud over at overvære undervisningen har jeg deltaget i et teammøde i overbygningen og en morgensamling.

Aktiviteterne d. 22. marts er vanskeligere at vurdere på samme måde som den fagopdelte undervisning, da de indgår i den omtalte udvekslingsuge, som skolelederen beskriver på denne måde:

I udvekslingsugen bliver der en fast lærer/pædagog tilbage på trinnet og ellers får man besøg af lærere/pædagoger fra andre trin.

Formålet er at

- få kendskab til hinandens trin, relationelt, men også trinnets praksis
- inspirere hinanden fagligt og få særlig gavn af specifikke fagligheder
- benytte designmetoder til fælles inspiration

Ud over observationerne af undervisningen er diverse dokumenter udarbejdet i relation til undervisningen lagt til grund for vurderingen (planer, præsentationer, arbejdsopgaver etc.), ligesom jeg har taget en del fotos for at fastholde indtryk i erindringerne.

Jeg har under mine besøg haft fokus på undervisningens struktur og på, hvordan lærerne taler til og med eleverne. Begge dele som grundlag for at kunne vurdere, om og hvordan børnene opdrages til demokrati – til at tage del og til at være med til at bestemme. Dette fokus skal ses i lyset af en diskussion på generalforsamlingen i 2023, som jeg deltog i, samt frihed- og folkestyrekravet i Lov om frie grundskoler. Diskussionen vedrørte demokrati på skolen og spørgsmålet om etableringen af et elevråd. Loven stiller ingen krav om etableringen af et elevråd, men peger på det som en mulighed (se også punkt 3 nedenfor).

3. Foregår undervisningen udelukkende på dansk i alle fag, sprogfag undtaget?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler m.v. § 2, stk. 3 er undervisningssproget i en fri grundskole dansk, dog er undervisningssproget i de tyske mindretalsskoler tysk. § 6 a Skolens lærere skal beherske dansk i skrift og tale, dette gælder dog ikke lærerne ved de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk.

3.1 Uddybning

4. Står undervisningen inden for det humanistiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

4.1 Uddybning

Som det fremgår, har jeg observeret undervisning i dansk, samfundsfag og engelsk. I overbygningen vurderes undervisningen at være mere end niveausvarende i forhold til, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Både i dansk, engelsk og samfundsfag sættes barren højt, og lærerne søger konsekvent at engagere eleverne og få dem til at tage del i fælles aktiviteter og diskussioner. I danskundervisningen i 4. klasse blev der anvendt et læremiddel til staveindlæring, som er meget brugt i folkeskolen.

5. Står undervisningen inden for det naturfaglige fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

5.1 Uddybning

Der er gengivet konkrete eksempler i helhedsvurderingen. Målt på fagligt niveau, aktivitetsniveau og engagement ligger undervisningen i matematik og fysik/kemi ud over, hvad der normalt vil kunne forventes. I udvekslingsugen var der lavet et meget varieret program med undersøgende matematik for 6. og 7. klasse. Det rummede flere fine opgaver og aktiviteter, som eleverne tog godt imod. Det samme gjaldt geografi-forløbet om verden, som materialiserede sig i kontinenter fremstillet af pileklodser, der stammer fra de stynede træer på skolens gårdsplads.

6. Står undervisningen inden for det praktisk-musiske fagområde mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

Efter lov om friskoler og private grundskoler § 9 d, skal den tilsynsførende, overvære undervisningen i et omfang afstemt efter skolens størrelse, svarende til mindst én hel skoledag, overvære undervisningen inden for hvert af de fagområder, som folkeskolens fagkreds naturligt kan opdeles i, drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet.

6.1 Uddybning

Jeg har observeret undervisning i musik (valgfag) og billedkunst. I musikundervisningen blev teori og praksis eksemplarisk forbundet i instruktionen og gennemførelsen af rytmisk samspil. Læreren har et højt mestringsniveau og er meget dedikeret, hvilket smitter. I billedkunst var eleverne engageret i at lave deres egne bidrag til en fælles tegning, hvilket flere af dem tilkendegav tilfredshed med i forbindelse med den evaluering, der afsluttede timen. Der var en behagelig fri stemning, og jeg havde flere fine samtaler både med læreren og flere af eleverne – både om undervisningen og skolen.

7. Står elevernes standpunkt i dansk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

7.1 Uddybning

Gennemsnittet ved folkeskolens afgangsprøve var 8,3.

8. Står elevernes standpunkt i matematik mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

8.1 Uddybning

Gennemsnittet ved folkeskolens afgangsprøve var 7,4.

9. Står elevernes standpunkt i engelsk mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen?

Ja

9.1 Uddybning

Gennemsnittet ved folkeskolens afgangsprøve var 10,2.

10. Fører skolen til prøve i historie?

Ja

10.3 Uddybning

Gennemsnittet ved folkeskolens afgangsprøve var sommeren 2023 7,7, hvilket ved den sidst afholdte prøve var hævet til 11 (elleve).

11. Står skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen

Ja

11.1 Uddybning

Skolen har et karaktergennemsnit på 8,7 til afgangsprøven. I kommunen er det på 7,5, på landsplan 7,3. Korrigeret for socioøkonomisk reference er forventningen 8,5. Skolen er bestemt på niveau.

Skolen "følger" Fælles Mål, eftersom den ikke har lavet egne undervisningsplaner (jf. Lov om frie grundskoler, § 1 a). Formelt kan man derfor spejle den overværede undervisning i relevante del- og slutmål i Fælles Mål. Der er ingen tvivl om, at undervisningen til fulde lever op til Fælles Mål, skønt lærerne i ingen tilfælde henviser hverken til Fælles Mål eller til mål for undervisningen eller elevernes læring, som måtte kunne udledes af Fælles Mål. Lærerne ved godt, hvad de gør, og de har i alle tilfælde en klar og kommunikeret struktur for, hvad de gør, og hvad de gerne vil have eleverne til at gøre.

Når man laver en stikprøvekontrol i Fælles Mål viser det sig, at både matematikundervisningen i 3. klasse og fysik/kemiundervisningen i 9. klasse entydigt er i overensstemmelse med mål for undervisningen i Fælles Mål. Matematikundervisningen flugter kompetencemålet for Tal og algebra efter 3. klassetrin 1:1: "Eleven kan udvikle metoder til beregninger med naturlige tal". Konkret er den observerede undervisning i divisionsregning i fuld overensstemmelse med et færdigheds- og vidensmål for Regnestrategier: "Eleven kan udvikle metoder til multiplikation og division med naturlige tal." Den observerede undervisning i fysik/kemi fremstod som en tour de force igennem færdigheds- og vidensområdet Partikler, bølger og stråling, som går på tværs af fagets fire kompetenceområder. Disse observationer er mindre vigtige end det forhold, at både det pædagogiske personale og eleverne (med meget få undtagelser) er engagerede og nærværende. "De er som svampe", siger en pædagog til mig om børnene i 3. klasse. De suger viden til sig.

Undervisningen i udvekslingsugen var trinvis samlæst, således at to klasser blev undervist samtidig. Jeg overværede indledningen af et musik-praktisk forløb på yngstetrinnet, hvor de legede med det engelske sprog, rundede Lille overbygning (6.-7.), hvor de brugte ugen på undersøgende matematik to gange, og var endelig med til ferniseringen af et geografiforløb i Store mellem. Det er tydeligt, at udvekslingsugen lever op til sit formål, og at ugen styrker skolens sammenhængskraft på tværs. Det er utvivlsomt godt for børnene at møde andre voksne end dem, de undervises af og er sammen med til daglig.

Det er en rigdom for skolen at have en klassisk uddannet sanger ansat som pædagog (nu også under uddannelse

som lærer med skolens støtte), en konservatorieuddannet musiklærer, en idrætslærer, der træner talenterne i Hvidovre, en altnuliguddannet matematik- og fysik/kemi-lærer og en yngre lærer, der selv er tidligere elev på skolen. Han startede i 0. klasse, samme år som musiklæreren blev ansat ... Det er tydeligt, at mange af lærerne og pædagogerne har skolen i kroppen og vil skolen og dens fællesskab. Det er en styrke, at lærerne ikke blot repræsenterer en bestemt professionsuddannelse, men i høj grad afspejler pluraliteten i det omgivende samfund.

Det er et formelt krav, at den tilsynsførende skal "drøfte indholdet af skolens undervisningsplaner med skolens leder og lærere og vurdere det anvendte undervisningsmateriales faglige og pædagogiske kvalitet." Drøftelserne har fundet sted undervejs. Grundlaget for vurderingen af det anvendte undervisningsmateriale, det vil her sige de didaktiske læremidler, er forholdsvis sparsomt, eftersom jeg kun observerede tre forlagsfremstillede læremidler i brug. De anvendte didaktiske læremidler står nok desværre i højere grad mål med, hvad der almindeligvis kræves og gøres i folkeskolen, end hvad der ligger i skolens DNA (se nedenfor under punkt 3). Lærerne bør både i fællesskab og individuelt forholde sig kritisk til kvaliteten af de læremidler, de bruger, med henblik på at anvende dem på andre måder, end læremidlerne selv lægger op til, eller bruge nogle andre.

12. Forbereder skolen efter sit formål og i hele sit virke eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre?

Ja

12.1 Uddybning

Der står ikke noget om frihed og folkestyre i skolens formelle formål (vedtægternes § 2), men ser man de formål, der er formuleret andre steder og viser sig i skolens praksis, er der ingen tvivl om, at skolen faktisk forbereder eleverne til et liv og et samfund med frihed og folkestyre. Skolen præsenterer på sin hjemmeside dens principper, dens vision og tilslutter sig lilleskolebevægelsens kultur som en del af skolens værdioverbygning.

Under "Vores principper" står der intet om demokratisk dannelse, men dette vigtige aspekt af skolens virke fremgår eksplicit af skolens vision: "Det er vores vision, at Børne U.N.I forbilligt varetager og fremelsker demokratisk dannelse og uddannelse gennem autentisk inddragelse af elever, ansatte, forældre og bestyrelse." Det er mit klare indtryk, at visionen er en del af hverdagen. Under "Vision" præsenterer skolen også sit samfundssyn og sit menneskesyn samt fem fyrtårne, der nærmest fremstår som værdier. Skolen præsenterer ingen steder et samlet værdigrundlag, men fremlægger snarere en mosaik.

Om lilleskolen som skoleform og -bevægelse hedder det på hjemmesiden: "Lilleskolens kultur bygger på levende fællesskaber forankret i ansvar for fælles opgaver, medbestemmelse, frihed til at ytre sig og pligten til at lytte til andre." Dette kan ses som en anden måde at udtrykke et demokratisk dannelsesideal på.

Skolens dannelsesideal fremgår allerede af ordene i skolenavnets forkortelse, som møder én ved hoveddøren: U for Udsyn, N for Nærvær og I for Indsigt. Inde i opgangen er der et skilt med en oversigt, således at gæsten kan orientere sig og ved, hvor hvem og hvad er. Der er påskrevet en sætning, der er ganske sigende: "Dette er et forsøg".

Skolens virke er i høj grad præget af en demokratisk ånd karakteriseret af ligeværd og åbenhed. Det viser sig både i form af uddelegering af beslutningskompetence, åbne diskussioner og medinddragelse af både lærere og elever. Jeg overværede et teammøde, hvor det var tydeligt, at lærerne havde fuld autonomi, at deres roller var afstemte i forhold til hinanden, og at de arbejdede konstruktivt sammen med et fast fokus på en fælles sag.

13. Udvikler og styrker skolen elevernes demokratiske dannelse?

Ja

13.1 Uddybning

Det gør skolen i høj grad. Skolens kultur er grundlæggende demokratisk, hvad der viser sig i mange aspekter af skolens hverdag. Eksempelvis vælger eleverne selv, hvilke instrumenter de skal spille på i musikundervisningen, og da fire elever gerne vil spille bas, men skolen kun har tre basguitarer, løses problemet ved at, en af eleverne får lov til at medbringe sin egen. Dette er et meget konkret eksempel på medbestemmelse.

Et andet eksempel er evalueringen af ugen med undersøgende matematikundersøg, hvor eleverne blev placeret i en "fish bowl", hvor de i cirkler med skiftende sammensætning skulle evaluere ugen ud fra nogle spørgsmål, som lærerne stillede: Kunne I se formålet med forløbet? Gav det mening for jer? Hvordan var niveauet, og hvordan var det at arbejde sammen med nogle, der er ældre/ yngre end jer selv? Her uddelte eleverne både ris og ros i åbenhed og i tillid, at de blev taget alvorligt og lyttet til. Jeg opfatter denne praksis som demokratisk eksemplarisk

Et tredje eksempel vedrører planlægningen af 9. klassernes studietur til Berlin, hvor fire elever var blevet valgt til at sidde i planlægningsudvalget. Dette er et eksempel på ligeværdig medinddragelse, som har konkret betydning for, hvad en del af skolen vælger at gøre, og hvilken undervisning eleverne bliver mødt med og gør sig selv til en del af.

Endelig er der grund til at nævne, at skolens materialitet udtrykker en demokratisk grundholdning, fordi skolens lærere og elever får mulighed for at præge skolens rum og dermed gør dem til deres egne. Dansk læreren, der er fan af AC Milan, kalder sit klasselokale San Siro, navnet på AC Milans hjemmebane, og har et AC Milan-ur inde i lokalet. Et par af de kontinenter af pileklodser, som eleverne lavede i geografiforløbet i udvekslingsugen, kom op at hænge i skolens største fællesrum, og elevudsagn og -produkter hænger rundt om på væggene. Det er karakteristisk for skolen, at elevs småskulpturelle repræsentationer af skolens fem fyrtårne (Vildskab, Entreprørskab, Videnskab, Fællesskab og Kendskab) hænger på væggene uden for personalerummet akkompagneret af korte tekster, hvor elever udlægger betydningen af fyrtårnene. Det viser, at eleverne i høj grad har fortolkningsretten, og at deres fortolkninger tillægges værdi.

14. Udvikler og styrker skolen elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder?

Ja

14.1 Uddybning

Respekten for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder er en naturlig præmis for hele skolens hverdag og virke. Alle har mulighed for at ytre sig og tænke frit, og ligeværd mellem mennesker er fundamental for skolen. Som gæst på skolen mærker man elevernes frimodighed og åbenhed. Mange elever går uden videre ind i en åben samtale med den nysgerrige fremmede, hvor de er mere optaget af samtalens genstand, end hvem den fremmede er, og hvor han kommer fra.

Jeg har diskuteret matematik og regnestrategier i forhold til både division og multiplikation; jeg har drøftet, hvorfor der er stumt d i "tusind" (hvad der er lidt dumt, når der ikke er det på nabosproget norsk ("tusen")); jeg har ført samtaler om kedsomhed; jeg har også haft en samtale med en elev om brugen af ordet "semi-tit", som jeg tænker, er både tids- og stedstypisk: "Laver du tit folde-tegninger?". "Semi-tit." "Bruger du tit ordet "semi-tit"?" "Ikke ret tit." Ordvekslingen gav anledning til en refleksion, og eleven (i 3. klasse) kom hen til mig på vej ud af værkstedet og sagde: "Nu ved jeg det: Jeg bruger ordet "semi-tit" semi-tit". Det gjorde den tilsynsførende mere end semi-glad.

15. Benytter skolen kønsopdelte aktiviteter i undervisningen?

Nej

15.1 Uddybning

16. Arbejder skolen løbende med at sikre kønsligestilling på skolen?

Ja

16.1 Uddybning

Det er ikke nødvendigt at arbejde løbende med ligestilling mellem kønnene, da det er en naturlig præmis for skolens hverdag og virke.

17 Har skolens elever dannet elevråd eller varetager eleverne på anden demokratisk måde deres fælles interesser vedrørende skolen?

Nej

17.1 Uddybning

Mit nej er tvetydigt, jf. også svaret på det næste spørgsmål. Præmissen for spørgsmålet er en demokratiopfattelse, der i forhold til det at holde skole ikke nødvendigvis giver sig selv. Der kan sagtens være en stærk demokratisk (dannende) kultur på en skole uden et elevråd og også uden muligheden for fælles formel interessevaretagelse.

18 Er skolens elever blevet opfordret af skolens leder til at danne elevråd eller på anden demokratisk måde varetage deres fælles interesser vedrørende skolen? (jf. friskoleloven § 1, stk. 4)?

Ja

18.1 Uddybning

Ifølge skolens leder bliver eleverne opfordret til at bruge deres stemme og udøve indflydelse på skolens fælles anliggender både i deres klasser, på fællesmøder, i relationen til deres lærere og eventuelt over for skolelederen. Skolen er i færd med at definere strukturerne for de demokratiske processer på skolen, og i den forbindelse er formen på elevrådet under udvikling.

Det er i min vurdering hverken formelt eller reelt et problem, at skolen ikke har et elevråd. Hvis der er et velfungerede direkte demokrati, er der mindre brug for et repræsentativt.

19 Har skolen en praksis, der understøtter, at de ansatte efterlever deres skærpede underretningspligt, fx ved at have beskrevne procedurer?

Ja

19.1 Uddybning

Skolen har ikke nogen nedskrevne procedurer.

20 Sikrer skolen, at de ansatte ved, at den skærpede underretningspligt er personlig?

Ja

20.1 Uddybning

Ledelsen informerer løbende de ansatte om, at deres skærpede underretningspligt er personlig. Det bliver gjort på fællesmøder, løbende på teammøder eller individuelt, når der opstår elevsager, hvor der kan være tvivl.

21. Donationer

Har skolen i det foregående regnskabsår modtaget en eller flere donationer som tilsammen overstiger 20.000 kr. eksklusive moms fra samme donator?

Nej

22. Tilsynets sammenfatning

Det er hævet over enhver tvivl, at skolen opfylder de krav, loven stiller, både i forhold til at stå mål med, hvad der

almindeligvis kræves i folkeskolen, og i forhold til frihed og folkestyre. Vigtigere er det måske at kunne konstatere, at skolen i høj grad står mål med sig selv – sit formål og sine værdier. De fem fyrtårne er fx ikke bare floskler, men faktiske fixpunkter for orienteringen.